

Lingvo
Science.uz

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CURRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

JILD 2 | SON 1

2026

LINGVOSCIENCES.UZ

**LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI**

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

2-jild 1-son 2026-yil

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00 – TARIX FANLARI

Rajapov Mardonbek Qosimboy o'g'li
Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: mardonbekoff@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5245-6021>

Xaynazarov Baxromjon Baxtiyorovich
Tarix fanlari doktori (DSc). Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: bahrom_bek@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1266-1557>

Saidboboyev Zokirjon Abdulkarimovich
Tarix fanlari nomzodi (Ph.D.). Professor.
O'zbekiston.

E-mail: zsaidboboev@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3960-2427>

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Absalamova Gulmira Sharifovna
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: gulmirasharifovna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6105-4752>

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna
Filologiya fanlari nomzodi. Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: salaxiddinovamusharraf@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0534-5633>

Niyazov Ravshan Turakulovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Professor. O'zbekiston.

E-mail: docravshanniyazov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6146-1789>

Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: z.sanakulov@cspu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6952-7738>

Bawetdinov Muxammeddin Kazimbekovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: b_muxammed@karsu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9826-175X>

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Ixombekov Jasurbek Ilxombek o'g'li
Yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Katta o'qituvchi. O'zbekiston.

E-mail: jafarbek22@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9867-3363>

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: bahtiyor.haqberdiyev@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2208-7827>

Erkulova Feruza Melikuziyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: feruzaerkulovauzb@gmail.com

Shirnazarova Zamira Allaberdiyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: zamira_6@yahoo.de

zamira.sh@terdpi.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9870-6295>

Oymatova Nilufar Mirjamolovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: nilufar.oymatova@gmail.com

Eshchanova Xolida Xudayarovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: eshchanovaxolida@gmail.com

Karshieva Dilbar Eshpulatovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: d.karshiyeva1986@gmail.com

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЛИНГВИСТИКИ И КУЛЬТУРОЛОГИИ

**“Lingvistika va madaniyatshunoslik
fanlarining dolzarb masalalari”**

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK FANLARINING
DOLZARB MASALALARI
2-jild, 1-son (yanvar, 2026). - 25 bet.

MUNDARIJA

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Akhrorova Manzura

THE LANGUAGE AND STYLE OF NAVOI AND SHAKESPEARE
IN PORTRAYING TRAGIC FATE 6-9

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Yorlaqova Malika Ahmad qizi

TABIAT VA MEHNAT UYG'UNLIGINING TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDAGI
PEDAGOGIK IMKONIYATLARI 10-14

Abdumajidova O'g'iloy Ravshanjon qizi

MANZARA JANRIDA TABIATNING EKOLOGIK VA ESTETIK TALQINI:
ZAMONAVIY O'ZBEK TASVIRIY SAN'ATI MISOLIDA 15-18

Saitkulova Oltinoy Jo'raboy qizi

MIRZACHO'LNI OBOD QILISHDA INSON MEHNATI:
O'ZBEKISTON TASVIRIY SAN'ATIDA MAISHIY JANRNING
ESTETIK VA PEDAGOGIK AHAMIYATI 19-24

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI - PHILOLOGICAL SCIENCES

Received: 15 January 2026

Accepted: 25 January 2026

Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

THE LANGUAGE AND STYLE OF NAVOI AND SHAKESPEARE IN PORTRAYING TRAGIC FATE

Akhrorova Manzura

PhD researcher of Samarkand

State Institute of Foreign Languages

E-mail: ahrorova1987@mail.ru

<http://www.orcid.org/0009-0001-4554-0065>

Abstract. This article examines how language and style shape the artistic interpretation of tragic fate in the works of William Shakespeare and Alisher Navoi. Drawing on Hamlet and Farhod and Shirin, the study shows that although both writers address similar existential themes, they express tragedy through fundamentally different aesthetic strategies. Shakespeare constructs tragic meaning primarily through psychological speech, inner monologue, and irony, while Navoi conveys it through epic narration, symbolic action, and moral generalization. By applying a comparative-typological approach, the article argues that language in both traditions is not a neutral instrument but a creative force that determines how human suffering, choice, and responsibility are understood. The analysis reveals two complementary models of tragedy: one grounded in inner conflict, the other in ethical sacrifice.

Keywords: tragic fate; language and style; Shakespeare and Navoi; inner conflict; ethical sacrifice; comparative analysis.

FOJIAVIY QISMATNI TASVIRLASHDA NAVOIY VA SHEKSPIR TILI VA USLUBIGA DOIR

Ahrorova Manzura

Samarqand davlat chet tillar instituti

doktorant-tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola Uilyam Shekspir va Alisher Navoiy asarlarida fojiaivi qismatning badiiy talqini til va uslub orqali qanday shakllanishini tahlil qiladi. "Hamlet" va "Farhod va Shirin" asarlariga tayanilgan holda, tadqiqot har ikki ijodkor o'xshash ekzistensial mavzularni yoritgan bo'lsa-da, fojiaivilikni mutlaqo turli estetik strategiyalar orqali ifodalashini ko'rsatadi. Shekspir fojiaivi mazmuni asosan psixologik nutq, ichki monolog va kinoya orqali yaratadi, Navoiy esa uni epik bayon, ramziy harakat va axloqiy umumlashtirish orqali ifodalaydi. Qiyosiy-tipologik yondashuv asosida maqola har ikki an'anada til neytral vosita emas, balki inson iztirobi, tanlovi va mas'uliyati qanday anglanishini belgilovchi ijodiy kuch ekanini asoslaydi. Tahlil natijasida fojiaivilikning ikki o'zaro to'ldiruvchi modeli aniqlanadi: biri ichki ziddiyatga, ikkinchisi esa axloqiy fidoyilikka asoslangan.

Kalit so'zlar: fojiaivi qismat; til va uslub; Shekspir; Alisher Navoiy; Hamlet; Farhod va Shirin; ichki ziddiyat; axloqiy fidoyilik; qiyosiy-tipologik tahlil; badiiy talqin.

DOI: <https://doi.org/10.47390/LS2025V211Y2026N01>

Introduction. In literary art, language is never a simple technical tool. It is through language that a writer reveals not only events, but also their attitude to life, humanity, and

destiny. The way characters speak, the form in which thoughts are expressed, and the stylistic choices of the author determine how readers interpret conflict, responsibility, and tragedy itself. As many literary theorists have pointed out, meaning in literature is created not only by *what* is told, but by *how* it is told. This is especially true in works dealing with tragic fate. Tragedy does not exist only in the events of the plot; it emerges through the linguistic and stylistic forms that present inner struggle, moral tension, and existential choice. Shakespeare's tragedies, and *Hamlet* in particular, show how language becomes the main space where tragedy unfolds: through monologues, dialogues, irony, and questioning, the hero's inner conflict is revealed. In contrast, in the epic poetry of Alisher Navoi—most clearly in *Farhod and Shirin*—tragic meaning is expressed not through extended psychological reflection, but through action, symbolic imagery, and ethical evaluation. Here, suffering is not primarily verbalized; it is embodied in labor, sacrifice, and devotion. The purpose of this article is to compare these two artistic models and to show how language and style function as key mechanisms in the interpretation of tragic fate in Western and Eastern literary traditions.

Methodology. This study is grounded in a comparative-typological approach, supported by close and attentive textual reading. The analysis is based on two key works that represent different literary traditions and genres: William Shakespeare's *Hamlet* and Alisher Navoi's *Farhod and Shirin*. These texts were selected not only because of their canonical status, but also because they embody two distinct ways of expressing tragic experience—dramatic and epic.

Rather than offering a general thematic comparison, the research examines how tragedy is shaped through concrete linguistic and stylistic choices. Special attention is given to three interrelated dimensions. First, the study explores stylistic form, focusing on such elements as monologue and dialogue, the use of rhetorical questions, irony, and figurative imagery, and the way these devices reveal inner conflict and emotional tension. Second, it considers generic structure, contrasting the dramatic mode of Shakespeare with the epic narrative strategy of Navoi, in order to show how genre influences the representation of tragic fate. Third, it analyzes the function of language, asking how speech, silence, and action work together to express psychological struggle, ethical decision-making, and the meaning of suffering. The interpretation of both texts is informed by classical and modern literary theory, including reflections on tragedy, dialogism, and stylistics. However, theoretical concepts are not applied mechanically. Instead, they serve as interpretive tools that help clarify how meaning is produced within each work. Importantly, the texts are not treated as isolated literary artifacts. Each is read within its broader cultural and aesthetic context—Shakespeare within the Western dramatic tradition and Renaissance humanist thought, and Navoi within the Eastern epic and ethical-literary heritage. This contextual perspective allows the study to avoid superficial parallels and to develop a balanced, historically grounded comparison of two distinct yet complementary artistic models of tragedy.

Results. In *Hamlet*, tragedy is revealed primarily through speech. Dialogue and, above all, monologue do not simply move the plot forward; they expose the hero's inner world—his doubts, fears, and moral hesitation. Hamlet's famous soliloquies transform thought into dramatic action. The hero's struggle is not only with external enemies but with himself, and language becomes the main arena of this conflict. Rhetorical questions, self-criticism, and emotional outbursts give voice to Hamlet's divided consciousness. When he asks himself whether "to be, or not to be," the tragedy is already taking shape within his mind before it is

realized in the external world. Irony further deepens this tension. Hamlet's brief response to Polonius—"Words, words, words"—is not casual speech; it is a sharp, compressed judgment that exposes the emptiness of false wisdom and polite hypocrisy. In this way, Shakespeare constructs tragic fate as a psychological process. The hero becomes tragic not only because of what happens to him, but because of how he understands, questions, and morally evaluates his situation. Language here does not describe tragedy—it *creates* it.

In Navoi's *Farhod and Shirin*, tragic fate is expressed through a different artistic logic. Farhod does not engage in long introspective monologues. His inner world is revealed not by what he says, but by what he does. His labor—carving through mountains to bring water—is not merely a narrative episode; it is a symbolic act that embodies devotion, endurance, and moral choice. Navoi's language combines epic narration with lyrical imagery. Metaphors, similes, and symbolic descriptions replace psychological analysis. Tears become rivers, patience becomes a mountain, suffering is shown through landscapes and actions rather than direct confession. The narrator does not remain neutral: events are evaluated ethically, and the hero's fate is presented as meaningful sacrifice rather than personal collapse. Thus, Farhod's tragedy is not an inner crisis of hesitation, but a form of spiritual испытание—a test of loyalty, responsibility, and devotion. His suffering is elevated into a moral and aesthetic ideal. Language in Navoi's epic does not dissect emotions; it generalizes them, turning individual pain into a universal ethical experience.

Discussion. The contrast between Shakespeare and Navoi reflects two distinct cultural models of tragedy. In Shakespeare, tragedy is born within the individual mind. The hero thinks, doubts, and questions himself. His words reveal an inner battlefield between duty and desire, conscience and action. Tragic fate emerges as a psychological and existential experience. In Navoi, however, tragedy is shaped by ethical values. The hero's worth is measured not by inner reflection, but by action, labor, and self-sacrifice. Language does not dramatize hesitation; it evaluates behavior. Farhod's fate becomes tragic not because he doubts, but because he remains faithful to his moral choice despite suffering. Yet these differences do not imply opposition. On the contrary, they reveal how tragedy can be interpreted through complementary aesthetic systems. Shakespeare shows how suffering grows from inner contradiction; Navoi shows how it can be transformed into spiritual elevation. In both cases, language is the key artistic force that defines the meaning of tragic destiny.

Conclusion. This study demonstrates that language and style are central to the artistic interpretation of tragic fate in both Shakespeare and Navoi. Shakespeare constructs tragedy through psychological speech, inner dialogue, and irony, presenting fate as an inner moral conflict. Navoi, by contrast, expresses tragedy through epic narration, symbolic action, and ethical evaluation, portraying fate as sacrifice and moral responsibility. Although their stylistic systems differ, both writers confirm that tragedy is not merely a sequence of events. It is a meaning created by language. Shakespeare and Navoi thus offer two enduring literary models: tragedy as inner struggle and tragedy as ethical devotion—together enriching the universal understanding of human fate.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Aristotle. *Poetics*. — Oxford: Oxford University Press, 2007. — 176 p.
2. Бахтин М. М. *Проблемы поэтики Достоевского*. — Москва: Советский писатель, 1986. — 366 с.

3. Bradley A. C. Shakespearean Tragedy: Lectures on Hamlet, Othello, King Lear, Macbeth. — London: Macmillan, 1904. — 544 p.
4. Eagleton T. Literary Theory: An Introduction. — 2nd ed. — Oxford: Blackwell, 1996. — 244 p.
5. Halliday M. A. K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. — London: Edward Arnold, 1978. — 256 p.
6. Leech G. Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose. — London: Longman, 1981. — 402 p.
7. Shakespeare W. Hamlet. — Oxford: Oxford University Press, 2008. — 384 p.
8. Навоий Алишер. Фарҳод ва Ширин. — Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт, 2011. — 480 б.
9. Комилов Н. Навоий поэтикаси. — Тошкент: Фан, 2010. — 320 б.
10. Рустамов А. Алишер Навоий ва бадиий тафаккур масалалари. — Тошкент: Фан, 2006. — 248 б.
11. Ҳаққул И. Навоий лирикасининг бадиий табиати. — Тошкент: Фан, 2011. — 180 б.
12. Эркинов С. Навоий дostonларида образ ва ғоя. — Тошкент: Ўзбекистон Миллий университети нашриёти, 2014. — 212 б.

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI – PEDAGOGICAL SCIENCE

Received: 15 January 2026

Accepted: 25 January 2026

Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

PEDAGOGICAL OPPORTUNITIES OF THE HARMONY BETWEEN NATURE AND LABOR IN FINE ARTS EDUCATION

Yorlakova Malika Akhmad kizi

Master's Student, Gulistan State Pedagogical Institute

Abstract. This article examines the pedagogical significance of the harmony between nature and labor in fine arts education from a scientific perspective. The study analyzes the potential of visual images related to agricultural activities in fostering students' environmental awareness, aesthetic perception, and work ethic. Based on regional characteristics, the educational potential of art education in developing value-oriented and environmentally responsible attitudes is substantiated.

Keywords: harmony between nature and labor, fine arts education, environmental awareness, aesthetic education, agricultural culture, pedagogical opportunities.

TABIAT VA MEHNAT UYG'UNLIGINING TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDAGI PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Yorlaqova Malika Ahmad qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

E-mail: yorloqovamalika@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada tabiat va mehnat uyg'unligining tasviriy san'at ta'limidagi pedagogik ahamiyati ilmiy jihatdan yoritiladi. Tadqiqotda dehqonchilik faoliyati bilan bog'liq tasviriy obrazlar orqali o'quvchilarda ekologik ong, estetik idrok va mehnatsevarlikni shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Hududiy xususiyatlarga tayangan holda san'at ta'limining tarbiyaviy salohiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: tabiat va mehnat uyg'unligi, tasviriy san'at ta'limi, ekologik ong, estetik tarbiya, dehqonchilik madaniyati, pedagogik imkoniyatlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/LS2025V2I1Y2026N02>

O'zbekiston hududining tabiiy-geografik tuzilishi va iqlim sharoitlari mamlakatning har bir mintaqasida o'ziga xos iqtisodiy faoliyat, mehnat madaniyati va san'at an'analarining shakllanishiga bevosita ta'sir qiladi. Bu jarayonlar faqat tabiiy resurslarning mavjudligi bilan cheklanmay, balki tarixiy rivojlanish, aholining turmush tarzi, dehqonchilik va boshqa mehnat faoliyatlari hamda milliy qadriyatlar bilan uzviy bog'liq holda yuzaga keladi. Ana shunday hududlardan biri bo'lgan Sirdaryo viloyati o'zining markaziy geografik joylashuvi, serunum sug'oriladigan yer maydonlari va dehqonchilikka asoslangan agrar tizimi bilan alohida ajralib turadi [2:45]. Viloyatning tabiiy sharoitlari qishloq xo'jaligi tarmoqlarini, xususan, dehqonchilik, bog'dorchilik va chorvachilikni samarali rivojlantirishga qulay imkoniyat yaratgan bo'lib, bu holat mahalliy aholi mehnat madaniyati, estetik qarashlari va kundalik hayot tarzida ham o'z ifodasini topadi.

Viloyat nomi ham tabiiy resurslar bilan uzviy bog'liqlikni aks ettiradi. Ayniqsa, Sirdaryo daryosi hududning asosiy suv manbai sifatida sug'oriladigan dehqonchilik tizimining shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Suv resurslari bilan bog'liq mehnat jarayonlari – sug'orish tizimlari, ariqlar tarmog'i va daladagi ish ritmi – nafaqat mahalliy aholining kundalik hayotini belgilab qoladi, balki xalq og'zaki ijodi, tasviriy san'ati va madaniy an'analarida ramziy va badiiy ma'no kasb etadi [4:1059]. Shunday qilib, inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlik Sirdaryo viloyati madaniy merosining muhim tarkibiy qismi sifatida baholanadi va hududning ekologik, iqtisodiy va estetik qadriyatlarini uyg'unlashtiruvchi vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Hududning ekologik holatini baholash jarayonida tabiiy resurslar va inson faoliyati o'rtasidagi murakkab va ko'p qirrali o'zaro ta'sirni hisobga olish katta ahamiyat kasb etadi. Sirdaryo viloyatining ekotizimi asosan sug'oriladigan yer maydonlari, suv resurslaridan foydalanish intensivligi, yerlarning meliorativ holati va shamol eroziyasi kabi tabiiy jarayonlar bilan belgilanadi. Ushbu omillar nafaqat agrar ishlab chiqarish samaradorligiga, balki hududning ekologik barqarorligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, sanoat korxonalari, transport vositalari hamda qishloq xo'jaligida qo'llaniladigan texnikalardan chiqariladigan chiqindilar atmosfera havosining ifloslanishiga sabab bo'lib, ekologik muvozanatni buzishi mumkin [1:12]. Shuning uchun Sirdaryo viloyatida ekologik monitoring tizimini takomillashtirish, havoning va suv resurslarining sifatini muntazam nazorat qilish, chiqindilarni samarali boshqarish mexanizmlarini joriy etish hudud ekologiyasini muhofaza qilishning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Global iqlim o'zgarishi bilan bog'liq ekologik xavf va muammolar Sirdaryo viloyati hududida ham yaqqol sezilmoqda. Xususan, Orol dengizining qurishi Markaziy Osiyo mintaqasidagi ekologik vaziyatning keskin yomonlashuviga olib kelib, suv resurslarining tanqisligi, yerlarning sho'rlanishi va bioxilma-xillikning kamayishiga sabab bo'ldi. Bu holat qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish samaradorligiga, aholining ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlariga hamda sog'lig'iga sezilarli salbiy ta'sir ko'rsatdi [2:78]. Shu bois hududda suv resurslaridan oqilona foydalanish, yerlarni melioratsiya qilish, ekologik xavfsiz texnologiyalarni joriy etish va aholining ekologik bilimlarini kengaytirish kabi kompleks chora-tadbirlar Sirdaryo viloyatining barqaror rivojlanishini ta'minlashning muhim omillari sifatida qaraladi.

Ekologik xavfsizlik masalalariga faqat texnik yoki iqtisodiy nuqtai nazardan yondashish yetarli emas; bu jarayonni shuningdek, ma'naviy-axloqiy kontekstda tushunish ham zarur. Insonning tabiatga munosabati uning madaniyati, axloqiy qadriyatlari va ma'naviy qarashlari bilan bevosita belgilanadi. Sirdaryo viloyatida dehqonchilik faoliyati natijasida shakllangan mehnat madaniyati ekologik ongning rivojlanishida muhim pedagogik va tarbiyaviy ahamiyatga ega [7:219]. Yer va suv resurslariga ehtiyotkorlik bilan yondashish, hosildorlikni saqlash va tabiatni asrash g'oyalari hudud aholisi orasida avloddan-avlodga uzatiladigan qadriyatlar sifatida shakllanadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hududda ekologik barqarorlikni ta'minlash uchun kompleks monitoring tizimi, statistik tahlil va ilmiy asoslangan loyihalarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu ma'noda, O'zbekiston olimlari tomonidan ishlab chiqilgan melioratsiya dasturlari, "yashil energiya" tashabbuslari va ekologik ta'lim konsepsiyalari agrar hududlarda barqaror rivojlanish uchun mustahkam zamin yaratadi [10:1491]. Ushbu yondashuvlar nafaqat tabiiy resurslarni saqlash va samarali foydalanishni ta'minlashga, balki

hudud aholisi orasida ekologik madaniyatni oshirishga xizmat qiladi, natijada ekologik xavfsizlik va barqaror rivojlanish bir butun tizim sifatida shakllanadi.

Tasviriy san'at ushbu jarayonlarning estetik ifodasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Rassomlar tabiat va inson mehnatini rangtasvir, kompozitsiya va obrazlar orqali ifodalab, jamiyatda ekologik ong, mehnatsevarlik va barqaror yashash g'oyalarini mustahkamlashga o'z hissalarini qo'shadilar. Sirdaryo viloyatida dehqonchilik mavzusi tasviriy san'atda keng qamrovli badiiy talqinga ega bo'lib, daladagi mehnat jarayoni, sug'oriladigan yerlar va hosil yig'imi rassomlarning ijodiy faoliyatida asosiy ilhom manbai sifatida namoyon bo'ladi [4:1060]. Ushbu asarlarda inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlik, mehnatning estetik mohiyati hamda ekologik muvozanat g'oyalari chuqur badiiy talqin topadi.

Tasviriy san'atni o'qitish jarayonida bu mavzulardan foydalanish o'quvchilarda milliy ruhni uyg'otish, tabiatga hurmat va mehnatsevarlikni shakllantirishda samarali pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Rangtasvir orqali tabiat hodisalarini estetik idrok etish, rang va yorug'lik uyg'unligini tushunish, kompozitsiyaviy tafakkurini rivojlantirish o'quvchilarda badiiy tafakkur, ijodiy qarashlar va ekologik mas'uliyatni oshiradi [3:44]. Shu tariqa, tasviriy san'at va pedagogik yondashuv uyg'unligi orqali ekologik tarbiya samaradorligi sezilarli darajada oshadi, bolalar va yoshlar tabiat bilan uyg'un yashash va barqaror rivojlanish g'oyalarini amaliy hayotda qabul qilishga tayyor bo'ladilar.

O'zbekiston hududlarining tabiiy-geografik xususiyatlari har bir mintaqada iqtisodiy faoliyat turlari, mehnat jarayonlari va madaniy ifoda shakllarining o'ziga xos yo'nalishda rivojlanishiga sabab bo'ladi. Bu jarayonlar tabiiy resurslarning mavjudligi bilangina izohlanmaydi, balki tarixiy tajriba, aholining turmush tarzi, mehnat faoliyati hamda ma'naviy-axloqiy qadriyatlar bilan uzviy bog'liq holda shakllanadi [8:170]. Mazkur omillar hududiy madaniyatning, xususan, tasviriy san'at va pedagogik yondashuvlarning mazmunini belgilovchi muhim manba hisoblanadi.

Sirdaryo viloyati respublikaning markaziy hududlaridan biri sifatida sug'oriladigan dehqonchilikka asoslangan agrar tizimi bilan ajralib turadi. Viloyat hududida shakllangan mehnat faoliyati, yer va suv bilan bog'liq kundalik jarayonlar aholining estetik qarashlari, badiiy didi va madaniy an'analarida muhim o'rin egallaydi [6:1054]. Dehqonchilik faoliyatining ritmi, mavsumiy mehnat jarayonlari va tabiiy muhit bilan uyg'unlik tasviriy san'atda obrazlar tizimi sifatida namoyon bo'lib, hududning badiiy tafakkurini shakllantiradi.

Hududning ekologik holatini tahlil qilishda inson faoliyati va tabiiy resurslar o'rtasidagi o'zaro ta'sir alohida ahamiyat kasb etadi. Sug'oriladigan yer maydonlarining kengligi, meliorativ holat, suv resurslaridan foydalanish intensivligi hamda shamol eroziyasi kabi jarayonlar viloyat ekotizimining asosiy ko'rsatkichlari hisoblanadi. Ushbu omillar nafaqat qishloq xo'jaligi samaradorligiga, balki ekologik barqarorlikka ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois ekologik muvozanatni saqlash masalalari ilmiy asoslangan monitoring va tahlil tizimlari orqali hal etilishi lozim [11:3]. Zamonaviy sharoitda ekologik xavfsizlik masalalarini faqat iqtisodiy yoki texnologik nuqtai nazardan ko'rib chiqish yetarli emas. Bu muammolarni hal etishda madaniy, axloqiy va pedagogik omillar ham muhim o'rin tutadi. Insonning tabiatga bo'lgan munosabati uning estetik qarashlari va ma'naviy qadriyatlari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu jarayon ayniqsa dehqonchilikka asoslangan hududlarda yaqqol namoyon bo'ladi [9:171]. Mehnat jarayonida shakllangan mas'uliyat, tejamkorlik va tabiatga ehtiyotkorlik g'oyalari avloddan-avlodga o'tib, ekologik ongning shakllanishiga xizmat qiladi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hududiy barqaror rivojlanishni ta'minlashda innovatsion yondashuvlar va raqamli texnologiyalar muhim ahamiyatga ega. Xususan, ekologik monitoring tizimlarini takomillashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilishda zamonaviy texnologiyalar va sun'iy intellekt elementlaridan foydalanish tabiiy resurslarni boshqarish samaradorligini oshiradi [12:2]. Bu jarayonlar ekologik xavfsizlikni mustahkamlash bilan birga, ta'lim va tarbiya tizimida yangi metodik yondashuvlarni joriy etish imkonini ham yaratadi.

Tasviriy san'at ushbu jarayonlarning estetik ifodasi sifatida muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi. Rassomlar tabiat va inson mehnatini badiiy obrazlar orqali ifodalab, ekologik ong va mehnatsevarlik g'oyalarini keng jamoatchilik ongiga singdiradilar. Sirdaryo viloyati hayoti, dehqonchilik jarayonlari va hudud obidalari tasviriy san'atda badiiy talqin qilinib, rangtasvir va kompozitsiya orqali hududning madaniy qiyofasi yoritiladi [6:1056]. Ushbu asarlar inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni estetik jihatdan asoslab beradi. Tasviriy san'atni o'qitish jarayonida bunday mavzulardan foydalanish o'quvchilarda estetik did, ijodiy tafakkur va ekologik mas'uliyatni shakllantirishga xizmat qiladi. Kompozitsiya va rang yechimlari orqali tabiat hodisalarini idrok etish, mehnat jarayonining badiiy mohiyatini tushunish o'quvchilarning san'atga bo'lgan munosabatini chuqurlashtiradi [5:9]. Innovatsion pedagogik metodlar asosida tashkil etilgan bunday mashg'ulotlar milliy qadriyatlarni anglash va ularni zamonaviy ta'lim jarayoniga integratsiya qilish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, Sirdaryo viloyatining tabiiy-geografik sharoitlari, dehqonchilikka asoslangan mehnat madaniyati va tasviriy san'ati o'rtasidagi uzviy bog'liqlik hududning ekologik, iqtisodiy va madaniy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Hududning sug'oriladigan yerlar maydoni, Sirdaryo daryosining suv resurslari va mehnatsevar xalqining an'anaviy dehqonchilik tajribasi inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlaydi, bu esa ekologik muvozanatni saqlash, yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish hamda barqaror agrar ishlab chiqarishni rivojlantirish imkonini yaratadi. Tasviriy san'at esa bu jarayonlarning estetik va pedagogik ifodasi sifatida ahamiyatli vosita hisoblanadi. Rassomlar daladagi mehnat jarayoni, hosil yig'imi, sug'oriladigan yerlar va tabiatning turli hodisalarini rangtasvir, kompozitsiya va obrazlar orqali ifodalab, o'quvchilarda estetik idrokni rivojlantiradi hamda ekologik ong va mehnatsevarlik g'oyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, san'at orqali shakllanadigan badiiy tajriba o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglash, tabiatga hurmat va barqaror yashashga intilishni rag'batlantiradi, bu esa pedagogik jarayonning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Hudud ekologiyasini muhofaza qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlashda kompleks monitoring, statistik tahlil, ilmiy asoslangan melioratsiya loyihalari, "yashil energiya" dasturlari va ekologik ta'lim konsepsiyalari muhim ahamiyatga ega. Bularning barchasi nafaqat tabiiy resurslarni saqlash va samarali boshqarish, balki aholining ekologik madaniyatini oshirishga, yosh avlodni tabiat bilan uyg'un yashashga o'rgatishga xizmat qiladi. Shu tariqa, Sirdaryo viloyatining tabiati, mehnat madaniyati va tasviriy san'at uyg'unligi nafaqat hududiy, balki umummilliy miqyosda barqaror rivojlanish g'oyalarini mustahkamlashga yordam beradi. Pedagogik yondashuvlar orqali bu uyg'unlikni o'quvchilarga yetkazish, ularning estetik didi, ekologik mas'uliyati va milliy qadriyatlarni anglash ko'nikmalarini chuqurlashtirish imkonini yaratadi. Natijada, yosh avlod nafaqat bilimli, balki mas'uliyatli, tabiat va mehnat qadriyatlarini qadrlaydigan fuqarolar sifatida shakllanadi, bu esa hududning ijtimoiy-madaniy rivojlanishi va ekologik barqarorligini ta'minlashning muhim omiliga aylanadi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Millatlar Tashkilotining Iqlim o'zgarishi bo'yicha konferensiyasi (COP 29)dagi nutqi. 12.11.2024.
2. Rasulov, D. Ekologik madaniyat va zamonaviy san'at. T.: Istiqlol nashriyoti, 2021.
3. Khayrov, R. Z. U. . (2025). The Role of Drawing and Painting in the Training of Future Teachers of Fine Arts. International Journal of Formal Education, 4(7), 41–48. Retrieved from <https://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/5420>.
4. Yorlaqova Malika Ahmad qizi/Jumaboyev Nabi Pardaboyevich. (2025). SIRDARYO VILOYATINING DEHQONCHILIK HAYOTI ZAMONAVIY O'ZBEK TASVIRIY SAN'ATIDA BADIY TALQIN ETILISHI. IQRO INDEXING, 18(01), 1058-1061. <https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/article/view/16470>.
5. Alimjanovna Y. S. The Important Significance of Introducing Students to Artists' Creations in Circle Classes (Ural Tansikbaev) //Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL). – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 9-9.
6. Xudoyorov Shodiyor Ziyodullo o'g'li,/Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li. (2025). TASVIRIY SAN'AT VOSITALARIDA SIRDARYO VILOYATI OBIDALARINING BADIY TALQINI VA ESTETIK IFODASI. IQRO INDEXING, 18(01), 1053-1057. <https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/article/view/16469>.
7. Pardaboevich, Jumaboyev Nabi. "THE APPLICATION OF EASTERN PHILOSOPHICAL AESTHETIC CONCEPTS IN ARTISTIC EDUCATION AND THEIR INTERPRETATION IN PEDAGOGICAL RESEARCH." PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI 14.01 (2025): 218-222.
8. Pardaboevich, Jumaboev Nabi. "BEAUTY AND MORAL EDUCATION IN EASTERN PEDAGOGY: OPPORTUNITIES FOR APPLICATION IN THE PROCESS OF ARTISTIC EDUCATION. IQRO INDEXING, 16 (01), 170-172." 2025,
9. Jumaboev Nabi Pardaboevich. (2025). BEAUTY AND MORAL EDUCATION IN EASTERN PEDAGOGY: OPPORTUNITIES FOR APPLICATION IN THE PROCESS OF ARTISTIC EDUCATION. ИКРО журнал, 16(01), 170–172. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/iqro/article/view/104838>.
10. MORAL AND AESTHETIC PRINCIPLES OF EASTERN THINKERS: APPLICATION IN MODERN EDUCATION. (2025). International Journal of Artificial Intelligence, 5(05), 1489-1494. <https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/4677>.
11. Karshiboeva D.B. THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE METHODS IN TEACHING COMPOSITION // Экономика и социум. 2025. №3-1 (130). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/the-importance-of-innovative-methods-in-teaching-composition>.
12. Imomov Fozil Shakarbek o'g'li. (2025, октябрь 24). MUHANDISLIK TA'LIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17433530>.
13. Sabitovich I. O. AYLANISH SIRTNING UMUMIY VAZIYATDAGI TEKISLIK BILAN KESISHISHIGA DOIR MASALALARNING MAQSADLI BERILISHI //CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY. – 2025. – Т. 1. – №. 5. – С. 173-181.

Received: 15 January 2026
Accepted: 25 January 2026
Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

THE ECOLOGICAL AND AESTHETIC INTERPRETATION OF NATURE IN THE LANDSCAPE GENRE: A CASE STUDY OF CONTEMPORARY UZBEK FINE ART

Abdumajidova Ugiloy Ravshanjon kizi

Master's Student,
Gulistan State Pedagogical Institute

Abstract. This article analyzes the philosophical, ecological, and aesthetic essence of nature in connection with fine art, particularly the landscape genre. It examines the role of observing nature, ecological balance, natural states of color and light, as well as historical and aesthetic views in the formation of the landscape genre. The study highlights the impact of ecological processes in the territory of Uzbekistan especially the Aral Sea crisis on contemporary landscape art. In addition, the methodological and educational significance of the landscape genre in art education is explored, substantiating its role in shaping ecological awareness and aesthetic culture.

Keywords: nature, fine art, landscape genre, aesthetic views, composition, ecological balance, painting, ecological education, art education, Aral Sea region, ecological art, pedagogical approach, observation of nature, art history.

MANZARA JANRIDA TABIATNING EKOLOGIK VA ESTETIK TALQINI: ZAMONAVIY O'ZBEK TASVIRIY SAN'ATI MISOLIDA

Abdumajidova O'g'iloy Ravshanjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti
E-mail: abdumajidovaogiloy3@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada tabiatning falsafiy, ekologik va estetik mohiyati tasviriy san'at, xususan manzara janri bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. Manzara janrining shakllanishida tabiatni kuzatish, ekologik muvozanat, rang va yorug'likning tabiiy holatlari, shuningdek tarixiy-estetik qarashlarning o'rni yoritilgan. O'zbekiston hududidagi ekologik jarayonlarning, xususan Orolbo'yi muammosining – zamonaviy manzara san'atiga ta'siri ko'rsatiladi. Shuningdek, badiiy ta'limda manzara janrining metodik va tarbiyaviy ahamiyati ham tahlil qilinib, ekologik ong va estetik madaniyatni shakllantirishdagi roli asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: tabiat, tasviriy san'at, manzara janri, estetik qarashlar, kompozitsiya, ekologik muvozanat, rangtasvir, ekologik tarbiya, badiiy ta'lim, Orolbo'yi, ekologik san'at, pedagogik yondashuv, tabiatni kuzatish, san'at tarixi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/LS2025V2I1Y2026N03>

Tabiat insoniyat paydo bo'lishidan ancha avval mavjud bo'lgan va inson ongidan, ijtimoiy faoliyatidan hamda madaniy taraqqiyotidan qat'i nazar, o'zining ichki qonuniyatlari asosida uzluksiz rivojlanib kelayotgan obyektiv borliq sifatida namoyon bo'ladi. Inson tabiatning ushbu qonunlarini tubdan o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'lmasa-da, uni anglash, kuzatish va talqin etish orqali tabiat bilan bo'lgan ma'naviy-estetik munosabatini shakllantiradi. Ana shu jarayonda san'at, xususan tasviriy san'at muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Tasviriy san'atning manzara janri inson va tabiat o'rtasidagi murakkab, ko'p qirrali munosabatlarni badiiy obrazlar tizimi orqali ifodalash imkonini beruvchi yetakchi yo'nalishlardan biri hisoblanadi [1:12]. Manzara asarlarida tabiatning o'zgarimas qonuniyatlari,

fazoviy tuzilishi, ranglarning boyligi va o'zaro uyg'unligi, yorug'lik va soya munosabatlari san'atkor tafakkuri orqali estetik shaklga keltirilib, tomoshabinning hissiy-idrokiy dunyosiga ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan manzara janri nafaqat tashqi muhitni tasvirlash, balki tabiat mohiyatini estetik idrok etish jarayoni sifatida ham ahamiyat kasb etadi.

Tabiatshunoslik fanlari tomonidan o'rganiladigan mikro va makro olam, jonsiz hamda jonli tabiat unsurlari tasviriy san'atda kompozitsiya qurilishi, rangtasvir yechimlari, perspektiva qonuniyatlari va fazoviylikni yaratishda muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi [2:45]. Tabiat hodisalarini chuqur va tizimli kuzatish, ularni ilmiy asosda anglash rassomga real muhitni haqqoniy, ishonarli va ta'sirchan tarzda badiiy talqin qilish imkonini beradi [3:46]. Bunday yondashuv manzara tasvirida faqat tashqi o'xshashlikka erishish bilangina cheklanmay, tabiat holatining ichki dinamikasi, ritmi va kayfiyatini ochib berishga xizmat qiladi. Shu sababli manzara janrida tabiat oddiy tasvir obyektidan ko'ra kengroq mazmunga ega bo'lib, insonning ruhiy holati, ichki kechinmalari va dunyoqarashi bilan uzviy bog'liq badiiy timsol sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa manzara san'atining estetik, falsafiy va tarbiyaviy ahamiyatini yanada oshiradi.

Tarixiy va falsafiy manbalarda tabiatga bo'lgan munosabatlar ko'p qirrali va turlicha talqin qilingan. Antik davr mutafakkirlari tabiatni uyg'un va mukammal tizim sifatida baholagan bo'lsa, Sharq mutafakkirlari uni inson axloqi, estetik tarbiya va ma'naviy kamolotning ajralmas manbai deb hisoblaganlar [6:346]. Ushbu qarashlar tasviriy san'atning rivojlanishida, xususan, manzara janrining shakllanishida muhim o'rin tutib, tabiatni nafislik, muvozanat va ichki tartib timsoli sifatida ifodalashga zamin yaratgan. Uyg'onish davrida tabiat mukammallik mezoni sifatida qadrlangani realistik manzara janrining jadal rivojlanishiga olib kelsa, Yangi davr ilmiy yondashuvlar orqali tabiatni chuqur o'rganish natijalarini manzara tasvirining mazmunan boyitilishiga xizmat qildi [13:1490]. Shu tariqa, tabiatning badiiy talqini o'zida nafaqat tashqi go'zallikni, balki tabiiy jarayonlarning ichki qonuniyatlari va ularning inson ruhiyatiga ta'sirini mujassamlashtiradi.

Tabiatning mavjud obyektlari, jumladan tog'lar, vodiylar, daryo va ko'llar, atmosfera hodisalari, o'simlik va hayvonot dunyosi san'atkor tasavvurida yagona, uyg'un badiiy obrazlar tizimini hosil qiladi [3:45]. Ularning milliardlab yillarga cho'zilgan evolyutsion jarayonlari manzara janrida fazoviy chuqurlik, rang o'zgaruvchanligi, ritm va harakatni ifodalash uchun nazariy va amaliy asos vazifasini bajaradi [8:43]. Shu bilan birga, tabiiy muvozanatning buzilishi zamonaviy san'atda nafaqat ekologik, balki estetik va ramziy talqinlarda ham o'z aksini topmoqda [11:1060]. Cho'llanish, suv resurslarining kamayishi, atmosfera ifloslanishi kabi jarayonlar manzara tasvirlarida ogohlantiruvchi va mushohadaga chorlovchi badiiy timsollar sifatida namoyon bo'ladi [12:1055]. XX asrning ikkinchi yarmida O'zbekistonda yuzaga kelgan ekologik muammolar, xususan, qishloq xo'jaligida monokultura va kimyoviy vositalarning haddan tashqari qo'llanishi, Orol dengizi fojiasi, tuproq sho'rlanishi va cho'llanish jarayonlari manzara janrida ekologik fojea timsollari orqali tasvirlangan [11:1059]. Ushbu jarayonlar san'atkor ijodida milliy identitet, ekologik ogohlik va inson mas'uliyati g'oyalarini kuchaytirib, manzara janrining ijtimoiy-ma'naviy ahamiyatini oshirdi [12:1056]. Mustaqillikdan so'ng ekologiyani muhofaza qilishga qaratilgan qonunchilik bazasining shakllanishi va xalqaro ekologik hamkorlik san'atda tabiat mavzusining yangi badiiy talqinlarini yuzaga keltirdi [10:9; 14:226]. Manzara janri san'at ta'limi tizimida ham muhim didaktik ahamiyatga ega [4:12]. Tabiatni bevosita kuzatish, rang holatlarini tahlil qilish,

yorug'likning sutkalik va mavsumiy o'zgarishlarini o'rganish o'quvchilarda kuzatuvchanlik, estetik idrok va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi [5:88]. Shu jarayonda o'quvchilar rang uyg'unligi, fazoviylik, kompozitsion muvozanat va atmosferik perspektiva qonuniyatlarini puxta egallaydilar [8:44]. Bu esa nafaqat badiiy ko'nikmalarni, balki ekologik ong va tabiatga mas'uliyatli munosabatni shakllantiradi.

Sharq mutafakkirlarining tabiatga oid estetik va axloqiy qarashlari bugungi tasviriy san'at va san'at ta'limida nafaqat metodologik, balki falsafiy asos vazifasini ham bajaradi. Ularning qarashlarida tabiat inson ruhiyati va ma'naviy kamolot bilan uzviy bog'liq bo'lgan uyg'un tizim sifatida talqin qilinadi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy rassomlar ijodida tabiatni faqat tashqi go'zallik manbai sifatida emas, balki ichki ruhiy mazmun va insoniy kechinmalarni aks ettiruvchi badiiy timsol sifatida talqin qilish tendensiyasi kuchaymoqda [6:346; 13:1491]. Ushbu yondashuv manzara san'atida tabiatni o'rganish va tasvirlash jarayonini yanada boyitadi, chunki rassom tabiat shakllari, rang uyg'unligi, yorug'lik-soya munosabatlari orqali insonning ichki kechinmalari, ruhiy holati va dunyoqarashi bilan uyg'un badiiy obraz yaratadi [7:128; 14:228]. Shu tarzda, realizm, impressionizm, ekspressionizm, abstrakt landshaft va konseptual ekologik san'at kabi turli zamonaviy yo'nalishlar tabiatning ko'p qirrali mohiyatini ifoda etishda vosita sifatida xizmat qiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy manzara san'ati ekologik konsepsiya bilan chambarchas bog'liq bo'lib, tabiatni aks ettirish orqali inson va atrof-muhit o'rtasidagi uyg'unlik, ekologik barqarorlik va mas'uliyat tushunchalarini vizual tarzda yetkazadi. Shu ma'noda, Sharq mutafakkirlarining falsafiy qarashlari hozirgi kunda ham rassomlarni nafaqat estetik, balki ma'naviy va ekologik tafakkurga yo'naltiruvchi asosiy strategiya vazifasini bajaradi.

Xulosa qilib aytganda, manzara janri tasviriy san'atning eng qadimiy va mazmunan boy janrlaridan biri sifatida tabiatning nafaqat tashqi go'zalligini, balki uning estetik, ekologik va ma'naviy mohiyatini badiiy idrok etishda muhim vosita hisoblanadi. Manzara orqali san'atkor tabiat va inson o'rtasidagi uyg'unlikni, tabiiy muvozanatni, ekologik muammolarni va insonning atrof-muhitga bo'lgan ma'naviy mas'uliyatini ifodalaydi. Shu bilan birga, manzara janri san'at ta'limi jarayonida o'quvchilarda kuzatuvchanlik, badiiy tafakkur, rang uyg'unligini tahlil qilish va kompozitsion yechimlarni topish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishda ham asosiy didaktik vosita sifatida xizmat qiladi. Bugungi globallashuv, shaharsozlikning tez sur'atlari va ekologik inqiroz sharoitida manzara janrining ilmiy, badiiy va pedagogik jihatdan chuqur o'rganilishi yanada dolzarb bo'lib, san'atshunoslik va ekologik madaniyat tadqiqotlarida yangi konseptual va ijodiy yondashuvlarni shakllantirish imkonini yaratadi. Shu bois, manzara janri nafaqat estetik zavq beruvchi san'at shakli, balki jamiyatning ekologik ongini rivojlantirish, ma'naviy-madaniy qadriyatlarni mustahkamlash va badiiy-pedagogik jarayonlarni boyitishda o'ziga xos va beqiyos rol o'ynaydi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. KILIÇ ATEŞ S., BERİKBAEV A. A. Pedagogical competencies in art education and the impact of educational reforms: The case of Uzbekistan //Balikesir University Journal of Social Sciences Institute. – 2025. – T. 28. – №. 53.
2. Berikbaev, Alisher Alikulovich. "Development of competence skills of art education students." International Journal of Psychosocial Rehabilitation 24.4 (2020): 6984-6988.
3. Жумабоев, Наби Пардабоевич, and Бобир Болбекович Нушаров. "МАНЗАРА ЖАНРИНИНГ ТАСВИРИЙ САНЪАТДА ТУТГАН ЎРНИ." Интернаука 6-2 (2019): 45-46.

4. Baxtiyarova, F. "MODERN TECHNOLOGIES IN DEVELOPING PROFESSIONAL CREATIVE ACTIVITY OF STUDENTS." *Ilm-Fan Va ta'lim* 1.1 (2023).
5. Pardaboyevich, Jumaboyev Nabi. "O 'QUVCHILAR IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNALOGIYALARNING O 'RNI." *WORLD OF SCIENCE* 6 (2023): 87-90.
6. Жумабоев, Наби Пардабоевич. "ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИДАГИ АХЛОҚИЙ, ЭСТЕТИК ВА ЭКОЛОГИК ҚАРАШЛАРИ." *ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES* 1 (2019): 346.
7. Ibadullaeva, Zarifa, and Nabi Jumaboyev. "UZBEK NATIONAL ART AND ITS SCHOOLS." *Журнал академических исследований нового Узбекистана* 2.2 (2025): 127-130.
8. Khayrov, R. Z. U. . (2025). The Role of Drawing and Painting in the Training of Future Teachers of Fine Arts. *International Journal of Formal Education*, 4(7), 41–48. Retrieved from <https://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/5420>.
9. Хайров R.Z. INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITIES AIMED AT IMPROVING THE PROFESSIONAL AND METHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS
10. Alimjanovna Y. S. The Important Significance of Introducing Students to Artists' Creations in Circle Classes (Ural Tansikbaev) //Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL). – 2024. – Т. 3. – №. 1. – С. 9-9.
11. Yorlaqova Malika Ahmad qizi/Jumaboyev Nabi Pardaboyevich. (2025). SIRDARYO VILOYATINING DEHQONCHILIK HAYOTI ZAMONAVIY O'ZBEK TASVIRIY SAN'ATIDA BADIY TALQIN ETILISHI. *IQRO INDEXING*, 18(01), 1058-1061. <https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/article/view/16470>.
12. Xudoyorov Shodiyor Ziyodullo o'g'li,/Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li. (2025). TASVIRIY SAN'AT VOSITALARIDA SIRDARYO VILOYATI OBIDALARINING BADIY TALQINI VA ESTETIK IFODASI. *IQRO INDEXING*, 18(01), 1053-1057. <https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/article/view/16469>.
13. MORAL AND AESTHETIC PRINCIPLES OF EASTERN THINKERS: APPLICATION IN MODERN EDUCATION. (2025). *International Journal of Artificial Intelligence*, 5(05), 1489-1494. <https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/4677>.
14. SIRDARYO VILOYATI MANZARALARI ASOSIDA KOMPOZITSIYA YARATISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI. (2025). *Global Science Review*, 7(1), 223-230. <https://global-science-review.com/ojs/index.php/gsr/article/view/3089>.

Received: 15 January 2026
Accepted: 25 January 2026
Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

HUMAN LABOR IN THE DEVELOPMENT OF MIRZACHO‘L: THE AESTHETIC AND PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF GENRE PAINTING IN UZBEK FINE ARTS

Saitkulova Oltinoy Juraboy kizi

Master’s Student, Gulistan State Pedagogical Institute

Abstract. This article examines the significance of labor and constructive activity in the history of Uzbek fine arts. Through artworks depicting the theme of “Builders Who Strived to Develop Mirzacho‘l,” artists artistically represent human labor, everyday life, and social activity. Using composition, color, light and shadow, and figurative imagery, these works convey the processes of labor, the spirit of creation, and national pride. Furthermore, the article analyzes contemporary pedagogical and cultural contexts, as well as prospects for further development of the theme through digital art and new technologies.

Keywords: uzbek fine arts, Mirzacho‘l, labor theme, genre painting, constructive activity, composition, color and light, pedagogical context, cultural heritage, modern technologies.

MIRZACHO‘LNI OBOD QILISHDA INSON MEHNATI: O‘ZBEKISTON TASVIRIY SAN‘ATIDA MAISHIY JANRNING ESTETIK VA PEDAGOGIK AHAMIYATI

Saitkulova Oltinoy Jo‘raboy qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

E-mail: saitkulovaoltinoy@gmail.com

Annotatsiya. Maqola O‘zbekiston tasviriy san‘ati tarixida mehnat va bunyodkorlik mavzusining ahamiyatini o‘rganadi. “Mirzacho‘lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar” mavzusidagi asarlar orqali rassomlar inson mehnatini, xalq hayotini va ijtimoiy faoliyatni badiiy tarzda aks ettiradi. Kompozitsiya, rang, yorug‘lik-soya va figurativ obrazlar vositasida mehnat jarayoni, bunyodkorlik ruhi va milliy g‘urur ifodalanadi. Shuningdek, maqolada zamonaviy pedagogik va madaniy-kultural kontekst, shuningdek kelajakda raqamli san‘at va yangi texnologiyalar yordamida mavzuni rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston tasviriy san‘ati, Mirzacho‘l, mehnat mavzusi, maishiy janr, bunyodkorlik, kompozitsiya, rang va yorug‘lik, pedagogik kontekst, madaniy meros, zamonaviy texnologiyalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/LS2025V2I1Y2026N04>

O‘zbekiston tasviriy san‘ati tarixida inson mehnatini, xalq hayotini va uning ijtimoiy ahamiyatga ega faoliyatini aks ettirish markaziy o‘rin tutadi. XX asrning ikkinchi yarmida Mirzacho‘l dashtini o‘zlashtirish, yangi qishloq va shaharchalarni barpo etish mamlakat hayotida buyuk bunyodkorlik davri sifatida namoyon bo‘ldi [1]. Ushbu jarayon san‘atkorlar uchun ham ilhom manbai bo‘lib xizmat qilgan [2]. Shu munosabat bilan yaratilgan “Mirzacho‘lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar” asari tarixiy va ma‘naviy zaminni badiiy ifoda etadi.

Maishiy janr – bu insonlarning kundalik hayoti, mehnati, dam olishi yoki ijtimoiy faoliyatini aks ettiruvchi tasviriy san‘at turi bo‘lib, u odatda realistik uslubda yaratiladi va tomoshabinda hissiy yaqinlik, hayotiylik tuyg‘usini uyg‘otadi. Maishiy janrning asosiy xususiyati shundaki, rassom voqelikni idealizatsiyasiz, tabiiy holatda aks ettiradi [3],[4].

Mirzacho‘l mavzusida yaratilgan maishiy janrdagi asarda inson mehnati markaziy g‘oya sifatida namoyon bo‘ladi. Quruvchilar, traktorlar, injenerlar va suvchilar kabi kasb egalari obrazlari orqali yangi hayotning boshlanishi va bunyodkorlik ruhi tasvirlanadi. Mirzacho‘l nomi tarixiga nazar soladigan bo‘lsak, u 1900-yillarga borib taqaladi. Toshkentlik bir boy, Mirza ismli shaxs, cho‘lga suv chiqarib, ekin ekadi va mehnatkashlarga munosib haq to‘laydi. Bu ishni eshitgan odamlar boshqa hududlardan ko‘chib kelishni boshlagan, natijada hudud “Mirzacho‘l” deb nomlangan [5]. 1917-yilgacha Mirzacho‘l Samarqand viloyatining Xo‘jand uyezdiga qarashli bo‘lib, keyinchalik Turkiston Avtonom Respublikasi hududiga o‘tgan qayd etilgan. 1923-yilda qo‘rg‘on, 1925-yilda tuman deb e‘lon qilinib, 1948-1950-yillarda shahar tipidagi qo‘rg‘on nomini oladi va 1952-yilda shahar maqomiga ega bo‘ladi. Hozirgi kunda Sirdaryo viloyatining Mirzaobod tumanidagi posyolka Mirzacho‘l nomini saqlab qolgan [6]. Mirzacho‘lni obod qilishda nafaqat quruvchilar, balki butun xalq mehnat qilgan [7]. Yer egalari paxta, bug‘doy va boshqa don mahsulotlarini ekish orqali xalqni ish bilan ta‘minlagan, yer taqsimlash va uchastkalar qurilishi, sug‘orish ishlariga faol hissa qo‘shganlar [8]. Ushbu jihatlar asar kompozitsiyasida aks etadi [9]. Qizg‘in ish jarayoni, dala va issiq yoz tafti bilan Mirzacho‘l tabiiy muhitining iliqligi ranglar orqali ifodalanadi.

Kompozitsiya markazida bir guruh quruvchilar tasvirlanadi. Ular issiq quyosh ostida ish jarayonida: biri g‘isht ko‘taradi, boshqasi reja chizmoqda, yana biri suv ichmoqda. Daraxt tagida supa ustida tarvuz va qovunlar, tandirdan chiqqan issiq nonlar hasharchilarni kutmoqda. Bu sahna butun kompozitsiyaga dinamizm bag‘ishlaydi. Fon sifatida yangi bunyod etilayotgan inshoot, suv kanali yoki traktor harakati ko‘rsatilsa, asar mazmuni yanada boyiydi [10]. Asosiy figuralar piramida yoki diagonal kompozitsion qurilish asosida joylashtirilsa, muvozanat va harakat uyg‘unligi ta‘minlanadi [11]. Mirzacho‘l tabiatan ochiq, quyoshli mintaqa bo‘lgani uchun rang palitrasi issiq ohanglarda: sariq, och jigarrang, to‘q ko‘k va qum tuslarida bo‘lishi maqsadga muvofiqdir. Yorug‘lik manbai ko‘pincha quyosh nuri bo‘lib, u quruvchilarning mehnatdagi kuch-g‘ayratini, peshonadagi terini va issiq havoni tasvirda his etishga yordam beradi [12]. Soya va yorug‘lik kontrasti orqali fazoviy chuqurlik yaratiladi. Asarda mehnat jarayoni drammatizatsiyasiz, lekin ruhiy ifodaviylik bilan tasvirlanadi [13]. Quruvchi obrazlari faqat mehnatkash sifatida emas, balki yangilanish, bunyodkorlik va kelajak ramzi sifatida ifodalanadi. Rassomning asosiy vazifasi ularning ruhiy holatini, mashaqqat ichidagi faxr va ishonchni yetkazishdir. Shu orqali xalqning ijtimoiy faoliyati, birlashuv ruhi va o‘z yurtiga muhabbati namoyon bo‘ladi [14]. Kompozitsiya nafaqat estetik, balki tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘ladi.

“Mirzacho‘lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar” mavzusidagi maishiy janr asari o‘zbek tasviriy san‘atida mehnat mavzusining davomidir. Bu kompozitsiyada rassom real voqelikni badiiy tahlil qilib, inson mehnatini ulug‘laydi va tarixiy jarayonni estetik ifodaga aylantiradi. Shu kabi asarlar orqali nafaqat o‘tmish avlodning bunyodkorlik ruhi, balki milliy g‘urur va mehnatsevarlik g‘oyalari kelajak avlodlarga yetkaziladi. Shuningdek, Mirzacho‘lni obod qilish jarayonida mehnat faqat jismoniy harakat bilan cheklanmagan, balki zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali samaradorlikni oshirishga ham qaratilgan edi. Traktor va boshqa mexanizatsiyalashgan qurilish vositalarining ishlatilishi, suv kanallarini yaratish va yerlarni sug‘orish tizimlarining kengaytirilishi mamlakat iqtisodiy rivojiga sezilarli hissa qo‘shdi [8]. Shu jihatlar san‘at asarlarida ham aks etib, quruvchilar va mexanizatorlar obrazlarini yanada murakkab va boy kontekstda ko‘rsatishga imkon beradi.

San'at asarlarida mehnat jarayonini tasvirlash, shuningdek, ijtimoiy birlik va hamkorlikni ta'kidlashga xizmat qiladi. Masalan, asarda quruvchilar bir-biriga yordam berib, birgalikda ish olib borayotgani tasvirlanadi [2]; bu nafaqat individual mehnatni, balki xalqning birlashuv ruhini ham ko'rsatadi [10]. Shu tarzda, tasviriy san'atning tarbiyaviy roli kuchayadi: tomoshabinlar mehnatsevarlik, mas'uliyat va vatanparvarlik tuyg'ularini his qiladi.

Rassomlar kompozitsiya va rang vositalaridan foydalangan holda issiq quyosh ostidagi dala muhitini, yer va suv resurslarining qiymatini ham tasvirlaydilar. Ranglarning issiq palitrasi (sariq, och jigarrang, to'q ko'k, qum tuslari) Mirzacho'l tabiati va inson faoliyati o'rtasidagi uyg'unlikni aks ettiradi [12]. Yorug'lik va soya kontrastlari esa sahnaga fazoviy chuqurlik va dramatik ritm beradi, bu orqali tomoshabin ish jarayonining murakkabligi va intensivligini his qiladi [13]. Bundan tashqari, kompozitsiya markazida joylashgan quruvchilar obrazlari nafaqat mehnatkash sifatida, balki yangilanish va kelajak ramzi sifatida ham qabul qilinadi. Ularning ruhiy holati, mehnatdagi mashaqqat va shu bilan birga ifodalangan faxr hissi, san'at orqali tomoshabiniga yetkaziladi [14]. Shu yo'l bilan asar nafaqat estetik, balki tarbiyaviy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'ladi.

Ushbu maishiy janr asarlarining muhim jihati shundaki, ular tarixiy va ijtimoiy voqealarni badiiy tarzda qayta yaratadi. "Mirzacho'lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar" mavzusidagi asarlar orqali nafaqat o'tmishdagi bunyodkorlik ruhini, balki milliy g'urur, mehnatsevarlik va xalqning birlashuv ruhini kelajak avlodlarga yetkazish mumkin bo'ladi [9]. Shu bilan birga, bunday asarlar rassomga ijtimoiy jarayonlarni tahlil qilish, badiiy vositalar orqali hissiy qiyofalarni yetkazish imkoniyatini ham beradi. Shuni ta'kidlash kerakki, Mirzacho'l mavzusidagi san'at asarlari faqat bir hududning iqtisodiy rivojini emas, balki xalq hayoti va ijtimoiy o'zgarishlarning badiiy aksini ham ko'rsatadi. Ular orqali tomoshabinlar o'tmish bilan bog'lanadi, inson mehnati qadri va bunyodkorlikning milliy ahamiyatini anglaydi. Shu nuqtai nazardan, bunday asarlar o'zbek tasviriy san'atida mehnat mavzusining eng mazmunli va estetik jihatdan boy namunalaridan biri hisoblanadi.

Bundan tashqari, Mirzacho'l mavzusidagi san'at asarlari orqali o'quvchilar va tomoshabinlar ijtimoiy-historik xotirani his qilish imkoniyatiga ega bo'ladi [7]. Rassomlar ishlarida faqat mehnat jarayoni emas, balki uning atrofidagi tabiiy va madaniy muhit ham aks ettiriladi: dala maydonlari, sug'orish kanallari, yangi barpo etilayotgan qishloqlar, odamlarning kundalik faoliyati va mehnatga bog'liq tafakkur badiiy tilda ifodalanadi [12]. Shu tarzda, asarlar nafaqat vizual, balki ma'naviy-estetik tajriba ham beradi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday maishiy janrdagi san'at asarlari talabalarga ijtimoiy va tarixiy kontekstni tushunishga, badiiy tafakkur va ijodiy yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi [4]. Masalan, rassomning mehnat jarayonini tasvirlash uslubi va kompozitsiya yechimlari talaba uchun o'quv jarayonida ijodiy va analitik fikrlashni rivojlantirish vositasi bo'lishi mumkin [5]. Shu bilan birga, rang va yorug'lik kontrastlarini qo'llash san'atshunoslik nuqtai nazaridan o'quvchilarga vizual tahlil, ranglar dinamikasi va kompozitsiya muvozanatini tushunishga yordam beradi [10]. Madaniy-kultural kontekst nuqtai nazaridan, Mirzacho'lni obod qilish jarayoni va bu jarayonni aks ettirgan asarlar, milliy g'urur va mehnatsevarlik qadriyatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Asarlar orqali tomoshabinlar o'tmish avlodning bunyodkorlik ruhi bilan tanishadi, xalqlar birlashuvi va hamkorlik orqali yutuqlarga erishish mumkinligini anglaydi. Shu bilan birga, tasviriy san'at asarlarida qadimiy an'analar va zamonaviylik elementlari uyg'unlashib, milliy identifikatsiya

hissi kuchayadi [6]. Shu nuqtai nazardan, “Mirzacho’lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar” kabi maishiy janr asarlari nafaqat estetik va badiiy qiymatga ega, balki tarbiyaviy va ma’naviy ahamiyatga ham ega. Ular orqali san’atkorlar tarixiy voqealarni estetik tahlil qiladi, inson mehnatini ulug’laydi, milliy qadriyatlar va ijtimoiy birlik g’oyalarini avlodlarga yetkazadi [9]. Shu yo’l bilan O’zbekiston tasviriy san’ati mehnat mavzusini davom ettiradi va uni zamonaviy pedagogik hamda madaniy kontekst bilan boyitadi [14]. Shuni ta’kidlash kerakki, Mirzacho’l mavzusidagi san’at asarlari o’zbek tasviriy san’ati tarixida nafaqat mehnat mavzusining davomiyligini, balki xalqning ijtimoiy taraqqiyot jarayonidagi faol ishtirokini aks ettirishni ta’minlaydi. Bunday asarlar orqali tomoshabinlar tarixiy voqealarni vizual va hissiy tarzda qabul qiladi, inson mehnatining qadri va bunyodkorlikning milliy ahamiyatini anglaydi [3]. Shu bilan birga, maishiy janr rassomning badiiy tafakkurini, rang va kompozitsiya yechimlarini, shuningdek, zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlarni rivojlantirish imkonini beradi.

Kelajakda Mirzacho’l mavzusini yorituvchi san’at asarlari ustida ishlashda bir qator yangi yo’nalishlar ochiladi. Jumladan, XXI asr texnologiyalari raqamli tasviriy san’at, virtual reallik va animatsion uslublar orqali tarixiy voqealarni yangi pedagogik formatlarda talabalarga va keng auditoriyaga etkazish imkoniyatlari mavjud. Bu esa nafaqat mehnat va bunyodkorlik mavzusini yangicha tahlil qilishga, balki madaniy xotira va milliy identifikatsiyani mustahkamlashga xizmat qiladi [13]. Shuningdek, badiiy asarlarda xalqning ijtimoiy birlashuvi, ekologik va agrar rivojlanish jarayonlari, hududning tabiiy resurslaridan oqilona foydalanish kabi mavzularni ham ko’rsatish orqali san’at pedagogik va tarbiyaviy funksiyasini yanada kengaytirish mumkin. Bu esa o’z navbatida yosh avlodni tarixiy xotira, mehnatsevarlik qadri va ijtimoiy mas’uliyat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi [2]. Mirzacho’l mavzusidagi san’at asarlari O’zbekiston tasviriy san’ati tarixida nafaqat mehnat mavzusining davomiyligini, balki xalq hayotining ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarda faol ishtirokini aks ettirishni ta’minlaydi [1]. “Mirzacho’lni obod qilishda zahmat chekkan quruvchilar” kabi asarlar orqali rassomlar inson mehnatini ulug’lab, uni tarixiy va estetik kontekstda tasvirlaydi [3]. Badiiy vositalar: kompozitsiya, ranglar dinamikasi, yorug’lik-soya kontrasti, shuningdek, figurativ obrazlar: orqali mehnat jarayoni nafaqat vizual, balki hissiy va ma’naviy tajriba sifatida tomoshabiniga yetkaziladi.

Xulosa qiladigan bo’lsak, bunday asarlar bir nechta jihatdan ahamiyatga ega:

Tarixiy ahamiyat: Mirzacho’lni obod qilish jarayoni va bunda xalqning faol ishtiroki san’at asarlari orqali vizual tarzda qayta tiklanadi [7]. Shu orqali tomoshabin o’tmishdagi bunyodkorlik ruhini his qiladi, mehnat va taraqqiyot g’oyalarini tushunadi [5].
Estetik va badiiy qiymat: Kompozitsiya va ranglar yechimlari, figurativ joylashuv va dramatik ritm asarga dinamizm beradi. Quruvchilar va mehnatkashlar obrazlari orqali inson ruhiy holati, mashaqqat va shu bilan birga ifodalangan faxr hissi aks etadi [12]. Bu badiiy tahlil orqali tomoshabin san’at asari bilan hissiy aloqada bo’ladi.

Pedagogik va tarbiyaviy ahamiyat: Maishiy janr asarlari talabalarga va yosh avlodga tarixiy voqealarni, ijtimoiy jarayonlarni va milliy qadriyatlarni tushuntirishda samarali vosita hisoblanadi. Rang, kompozitsiya va dramatik tafsilotlar orqali o’quvchilar ijodiy va analitik tafakkurini rivojlantiradi, mehnatsevarlik va birlashuv ruhini shakllantiradi [4].
Madaniy-kultural kontekst: Asarlar orqali xalqning milliy g’ururi, ijtimoiy birlik va ekologik ongini ifodalash mumkin. Shu bilan birga, tarixiy va madaniy xotirani saqlashda, hamda yangi

texnologiyalarni joriy etish orqali zamonaviy auditoriyaga yetkazishda badiiy asarlarning o'ri katta [13]. Kelajak istiqbollari: Raqamli san'at, virtual reallik va boshqa zamonaviy texnologiyalar yordamida Mirzacho'l mavzusini aks ettiruvchi san'at asarlarini yangi pedagogik formatlarda yaratish imkoniyatlari mavjud [14]. Bu esa inson mehnati, bunyodkorlik va xalqning ijtimoiy faoliyati mavzusini yanada keng auditoriyaga yetkazish imkonini beradi.

Shu bilan, Mirzacho'lni obod qilish jarayonini tasvirlovchi san'at asarlari nafaqat estetik, balki tarbiyaviy, madaniy va pedagogik ahamiyatga ega bo'lib, O'zbekiston tasviriy san'atining boy merosi va xalqning mehnatsevarlik qadriyatlarini avlodlarga yetkazuvchi muhim vosita hisoblanadi. Bu asarlar orqali mehnat mavzusi badiiy tahlil bilan boyitilib, tarixiy va ijtimoiy jarayonlarning milliy va pedagogik ahamiyati mustahkamlanadi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Хайров, Расим. "СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА ЧЕРЕЗ АКВАРЕЛЬНУЮ ЖИВОПИСЬ." *Предпринимательства и педагогика 4.2* (2025): 126-136.
2. Odiljon, Inoyatov, and Haydarqulova Gulnoza. "TALABALARNI CHIZMACHILIK DARSLARIDA IJODIY-KREATIV FIKRLASHGA O 'RGATISH." *Elita. uz-Elektron Ilmiy Jurnal 2.1* (2024): 355-358.
3. Alimjanovna Y. S. TOOLS AND CRITERIA OF COMPOSITION IN THE CREATIVE PROCESS OF FINE ARTS CLASSES OF UNIVERSITY SCHOOLS //CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS. – 2024. – T. 5. – №. 02. – С. 48-58.
4. Pardaboevich, Jumaboyev Nabi. "THE APPLICATION OF EASTERN PHILOSOPHICAL AESTHETIC CONCEPTS IN ARTISTIC EDUCATION AND THEIR INTERPRETATION IN PEDAGOGICAL RESEARCH." *PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI 14.01* (2025): 218-222.
5. Pardaboyevich J. N. O 'QUVCHILAR IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNALOGIYALARNING O 'RNI //WORLD OF SCIENCE. – 2023. – T. 6. – С. 87-90.
6. Pardaboevich, Jumaboev Nabi. "BEAUTY AND MORAL EDUCATION IN EASTERN PEDAGOGY: OPPORTUNITIES FOR APPLICATION IN THE PROCESS OF ARTISTIC EDUCATION. *IQRO INDEXING, 16* (01), 170-172." 2025.
7. Ibadullaeva , Z. ., & Jumaboev , N. . (2025). UZBEK NATIONAL ART AND ITS SCHOOLS. *Журнал академических исследований нового Узбекистана, 2*(2), 127–130. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/yoitj/article/view/68532>.
8. Вахтиярова , F. (2023). MODERN TECHNOLOGIES IN DEVELOPING PROFESSIONAL CREATIVE ACTIVITY OF STUDENTS. *Ilm-Fan Va ta'lim, 1*(1). извлечено от <https://ilmfanvatalim.uz/index.php/ift/article/view/120>.
9. Bolbekovich, N. B. . (2024). Structure of Professional Competence Development of Future Fine Art Teachers: Integration of Technology, Method and Competence. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 5*(3), 12. <https://doi.org/10.47134/emergent.v3i1.42>
10. Shakarbek o'g'li I. F. CHIZMACHILIK DARSLARIDA INDIVIDUAL YONDASHUV TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA USUL VA VOSITALAR //PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI. – 2025. – T. 14. – №. 01. – С. 266-269.
11. Qurbon o'g, Xo'jamqulov Rasulbek. "KOMPYUTER GRAFIKASI TEXNOLOGIYALARINING LOYIHALASH KOMPETENSIYALARIGA TA'SIRI." *PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI 14.01* (2025): 264-265.

12. Jumaboyev Nabi Pardaboyevich. (2025, октябрь 23). TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING QO'LLANILISHI VA ULARNING IJODIY SALOHİYATGA TA'SIRI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17422062>.
13. Xusnidin o'g'li, Xatamjonov Islombek, and Jumaboyev Nabi Pardaboyevich. "KOMPOZITSIYA FANIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI." CONFERENCE OF INNOVATIVE HORIZONS IN SCIENCE & ENGINEERING. Vol. 1. No. 2. 2025.
14. Xo'jaqulov Ro'zibek Ilxomjon o'g'li. (2025, октябрь 21). TASVIRIY SAN'ATNI O'QITISHDA KOMPETENSIYA VA KOMPITENTLIKNING AHAMIYATI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17403618>.

LINGVOSCIENCES.UZ

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

2-jild 1-son 2026-yil

“Yuridik fanlarning dolzarb masalalari”

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).